

## บทที่ 1

# แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

รศ.ดร.วาโร เฟิงสวัสดิ์  
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์ : บทนี้ต้องการให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจในหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษาตามสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
3. ความจำเป็นที่ต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา
4. ประเภทของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
5. วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา
6. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
7. ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา

## 1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ผู้ให้ความหมาย	ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2540 : 13)	การประกันว่าโปรแกรมหรือสถาบันดำเนินงานได้ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก่อน เป็นการล่วงหน้า หรือการประกันว่าสถาบันดำเนินงานบรรลุผลตามพันธกิจ (mission) และเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ผลเสียคือนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้สนับสนุน หรือสังคมโดยส่วนรวม
กรมวิชาการ (2542 : 10)	กระบวนการ หรือกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าสถานศึกษา จะสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน โดยนักเรียน หรือผู้สำเร็จการศึกษา จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะต่างๆ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม
ทรงศรี ตุ่นทอง (2542 : 2)	กระบวนการในการจัดการศึกษาที่จะสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับ ผู้ปกครอง ประชาชน และสังคมในคุณภาพนักเรียน ว่านักเรียนที่จบการศึกษามี คุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป
อำรุง จันทวานิช (2542 : 3)	วิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่าผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2543 : 7)	การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ นักเรียนและผู้ปกครอง และ ผู้รับบริการโดยอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
จำรัส นองมาก (2544 : 56)	การสร้างความมั่นใจในเรื่องคุณภาพ โรงเรียนที่ทำเรื่องการประกันคุณภาพ ก็คือโรงเรียนที่ต้องการสร้างความมั่นใจให้กับสังคมและผู้รับบริการว่าจะดำเนิน กิจการในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพครบถ้วนทุกด้าน
สมคิด พรหมจ้อย และสุภัทตร์ พิบูลย์ (2544 : 4)	กิจกรรม หรือแนวปฏิบัติที่จำเป็นต้องดำเนินงานเพื่อประกันว่าคุณภาพของ การศึกษาได้รับการรักษาไว้และส่งเสริมเพิ่มพูน การประกันคุณภาพการศึกษา จึงรวมถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ ได้วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการ ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการควบคุมคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการตรวจสอบ คุณภาพเพื่อให้สังคมเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษาจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วนตาม มาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้

## 2. การประกันคุณภาพการศึกษาตามสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาได้ไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

### 3. ความจำเป็นที่ต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. คุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศโดยส่วนรวมในระยะยาว
2. มีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ทั้งภายในและนอกประเทศมากขึ้น
3. สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น
4. สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่า สามารถผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพ
5. สถานศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป
6. สังคมต้องการระบบสถานศึกษาที่มีความโปร่งใส และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
7. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการประกันคุณภาพที่เป็นรูปธรรม เพื่อผลักดันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพตามความต้องการของสังคมต่อไป

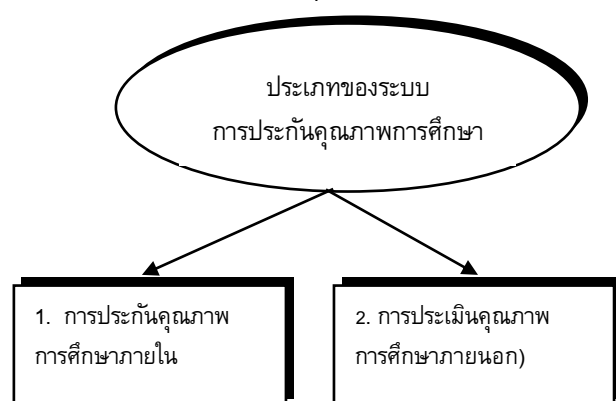
#### 4. ประเภทของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน หมายถึง การติดตามตรวจสอบและตัดสินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

2. การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เป็นการติดตาม ตรวจสอบ และตัดสินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันการศึกษาและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถสรุปเป็นภาพประกอบได้ ดังนี้



ภาพที่ 1.1 ประเภทของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

#### 5. วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพศึกษามี ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2542 : 3 ; จำรัส นองมาก. 2544 : 15)

1. เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกลาง
2. เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียนไปสู่มาตรฐาน
3. เพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นรับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่ และให้ท้องถิ่น องค์กรเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

## 6. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

**1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา** คือ กระบวนการ หรือแนวปฏิบัติที่ทำหน้าที่นำ การศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

**2. การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา** เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการ ดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียน และการจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตาม และตรวจสอบของโรงเรียน

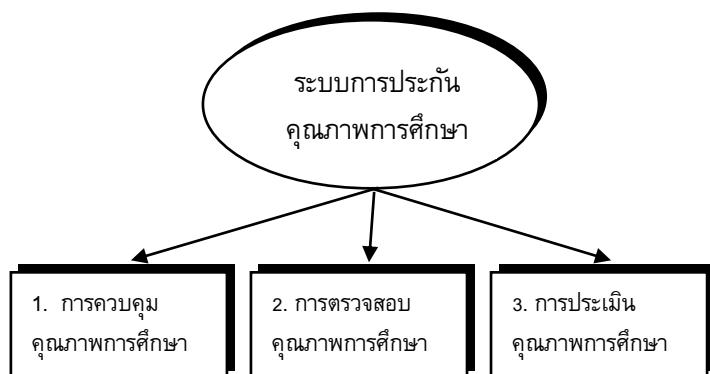
2.2 การติดตาม และตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด

**3. การประเมินคุณภาพการศึกษา** คือ กระบวนการ หรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การประเมินคุณภาพการศึกษภายใน เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ถึงแม้จะเป็น บุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ใน สายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยม และประเมินสถานศึกษาเป็น ระยะๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้ สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ

3.2 การประเมินคุณภาพการศึกษภายนอก การประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกจะทำการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) ซึ่งจะประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา โดยจะทำการประเมินหนึ่งครั้งในทุกห้าปี

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถสรุปเป็นภาพประกอบได้ ดังนี้



ภาพที่ 1.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

## 7. ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา

ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพจะเป็นสิ่งที่อยู่ในกระบวนการบริหารและกระบวนการทำงานตามปกติก็ตาม แต่ในสภาพปัจจุบันยังมีสถานศึกษาอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้ดำเนินการ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบดังกล่าวให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เสมือนเป็นการปฏิรูปกระบวนการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยจะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 53-55)

**1. ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร** ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่นๆ เพื่อช่วยผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอกร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้ผสมผสานกับการวางแผน การดำเนินงานและการปรับปรุง เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจร รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ภาวะผู้นำและความตระหนักของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ไม่ว่าจะใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในแบบใดก็ตาม ถ้าจะทำให้สำเร็จผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญ เข้ามาบริหารจัดการ และมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และคอยติดตาม กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง

**2. ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม** การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มิใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และมีใช่เป็นการดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำ แต่เป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่างๆ ของสถานศึกษา ไม่ว่าจะผ่านทางด้าน

วิชาการ ด้านบริหาร กิจกรรมนักเรียน ฯลฯ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ โดยจะต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงาน ออกแบบการประเมินตนเอง แล้วช่วยกันทำและพัฒนาปรับปรุง โดยเรียนรู้แลกเปลี่ยน ปรึกษาหารือ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคลากรรู้สึกอบอุ่น สบายใจ เพราะมีเพื่อนร่วมทาง ไม่โดดเดี่ยว ซึ่งถ้าสถานศึกษามีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง ก็จะทำให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ถึงแม้จะเปลี่ยนผู้บริหารหรือบุคลากรบางคน ก็ยังดำเนินการต่อไปได้เพราะทีมงานยังอยู่

**3. ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจ** การที่สถานศึกษา จะมีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งได้นั้น ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนักและมองเห็น ความสำคัญของการประเมินตนเองว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน คุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจะมีความสำคัญต่ออนาคตของ สถานศึกษาและประเทศชาติ รวมทั้งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่าการประเมินตนเองก็คืองาน ในหน้าที่นั่นเอง ไม่ใช่งานที่เป็นภาระเพิ่มเติม นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษา โดยการจัดประชุมชี้แจงและฝึกอบรมการเรียนรู้จาก เอกสาร คู่มือต่างๆ โดยผู้บริหารต้องแสดงความตระหนักให้ผู้อื่นเห็นเป็นแบบอย่างและเข้ามา มีส่วนร่วม

**4. ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ** ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาที่ร่วมกันทำงานเป็นทีมนี้ จำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการ ประสานและกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความ มั่นใจในการดำเนินงาน จึงควรกำหนดให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อเป็นตัวกลางใน การประสาน กำกับ ดูแล ให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานให้ เชื่อมโยงกัน โดยคณะกรรมการดังกล่าวอาจจะใช้คณะกรรมการที่สถานศึกษามีอยู่แล้ว หรือใน กรณีที่ยังไม่มีกรรมการใดๆ เลย ก็อาจตั้งขึ้นมาใหม่พิจารณาตามโครงสร้างการบริหารของ สถานศึกษา เพื่อรับผิดชอบการประกันคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ เป็นต้นว่า ฝ่ายวิชาการรับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพของครู กระบวนการเรียนการสอนและผู้เรียน ฝ่าย บริหารรับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพของบุคลากรฝ่ายบริหารและกระบวนการบริหาร ใน ขณะเดียวกันก็มีคณะกรรมการกลางประสานการดำเนินงานในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้แทนของคณะกรรมการชุดต่างๆ

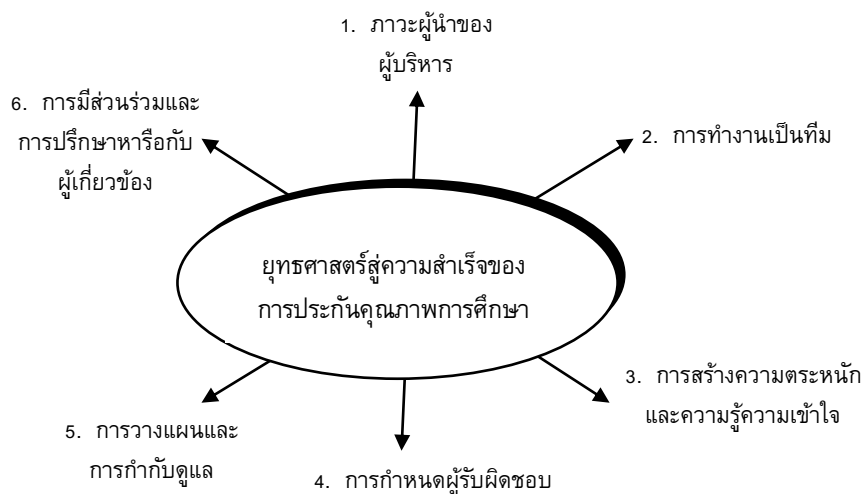
**5. ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแล** การพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในจำเป็นต้องมีการวางแผน และการกำกับดูแลที่เป็นระบบ เพื่อให้มี การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผน การกำกับดูแล และจัดให้มีการประชุมตาม



ระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานที่จะทำต่อไป

**6. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง** การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากจะต้องทำงานกันเป็นทีมระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาเองแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแลในส่วนกลาง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อช่วยเหลือกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนี้ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับสถานศึกษาอื่นๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะ เป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพราะทำให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และช่วยให้สถานศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างขวางมากขึ้น ก่อให้เกิดแนวคิดและแนวทางที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นกลไกในการกระตุ้นให้สถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า เพื่อตามให้ทันคนอื่นอีกด้วย จึงควรที่สถานศึกษาจะมาประชุมและปรึกษาหารือร่วมกัน อาจจะเป็นภาคเรียนหรือปีละ 1 หรือ 2 ครั้ง

ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถสรุปเป็นภาพประกอบได้ ดังนี้



ภาพที่ 1.3 ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา

## 8. สรุป

การประกันคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการควบคุมคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพเพื่อให้สังคมเชื่อมั่นได้ว่า การจัดการศึกษาจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น มีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษา และจะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพ

ระบบของการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ประการคือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา สำหรับยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจ การกำหนดผู้รับผิดชอบ การวางแผนและการกำกับดูแล และการมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

## เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **ประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- จำรัส นองมาก. (2544). **ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ชั้นพรีนติ้ง.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. (2547). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิกส์.
- ทรงศรี ตุ่นทอง. (2542, มกราคม-เมษายน). “การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา,” **วารสารการวัดผลการศึกษา**. 20(20) : 21.
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์. (2544). **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. (2540). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ**. กรุงเทพฯ : แอล ที เฟลส.
- อำรุง จันทวานิช. (2542, กุมภาพันธ์-มีนาคม). “แนวคิดการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ,” **วารสารข้าราชการครู**. 19(3) : 5-9.

**การประเมินตนเองก็เหมือนกับการส่องกระจกดูตนเอง...**

สถานศึกษาใช้การประเมินเป็นกระจก  
ส่องตน ส่องงาน ส่องศิษย์  
แล้ววินิจฉัยเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง  
ที่เกิดกับตน กับงาน และกับศิษย์  
จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงให้ดีขึ้น  
(ศาสตราจารย์ สุমন อมรรวิวัฒน์)